

Vaste Kamercommissie voor Volkshuisvesting,
Ruimtelijk Ordening en Milieubeheer
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer (070) 373 8856	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft Algemeen overleg 23 maart 2010 over afval en verpakkingen	ons kenmerk BAMM/U201000528	datum 18 maart 2010

Geachte heer/mevrouw,

Op 23 maart 2010 vindt het AO Afval en Verpakkingen plaats. Met het oog hierop vragen wij uw aandacht voor de aanpak van zwerfafval, de stand van zaken rond de inzameling van kunststof en de eerste wijziging van het Landelijk Afvalstoffenplan (LAP).

Het afgelopen jaar hebben gemeenten hard gewerkt aan het bestrijden van zwerfafval. Ook is de inzameling van kunststofafval voortvarend opgepakt. In deze brief gaan wij hier nader op in. Om het effect van de gemeentelijke aanpak te vergroten en het draagvlak te behouden vragen wij u bij de minister aan te dringen op:

- Extra aandacht voor het voorkomen van zwerfafval en verpakkingsafval;
- Het verschaffen van duidelijkheid over de vergoedingen voor nascheiding op zo kort mogelijke termijn.
- Het verschaffen van duidelijkheid over de verwerking en de hergebruikmogelijkheden van kunststofafval.

Tenslotte vragen wij uw aandacht voor het uitbetalen van vergoedingen voor de gemeentelijke inzameling van verpakkingsmateriaal door de Stichting Afvalfonds. De vergoedingen over 2006 en 2007 zijn inmiddels uitbetaald. Alle gemeenten hebben gemeld hoeveel verpakkingsmateriaal zij in 2008 hebben ingezameld. Echter de vergoedingen over 2008 zijn nog niet uitbetaald.

Aanpak Zwerfafval

Gemeenten zijn de afgelopen jaren intensief de strijd tegen zwerfafval aangegaan. Het Impulsprogramma Zwerfafval heeft gemeenten geholpen bij het beheersbaar maken van het probleem, zo blijkt uit onderzoek van TNS-NIPO. Ook in de Voortgangsrapportage die de minister u op 9 december 2009 heeft toegezonden, kunt u de positieve resultaten van de inspanningen van de afgelopen jaren nalezen.

Toch bleek uit de gemeentelijke belevingsmonitor van 2009 dat zwerfafval op de tweede plaats van alle ergernissen staat bij burgers. Het probleem is dus nog niet opgelost. Uit de monitor blijkt dat Nederland objectief gezien redelijk schoon is. Er zijn echter nog te veel plekken waar dit niet het geval is, zoals OV-gebieden, de omgeving van scholen, winkelgebieden en verzorgingsplaatsen langs de snelwegen. De aandacht van het Focusprogramma Zwerfafval 2010-2012, dat de VNG samen met VNO-NCW laat uitvoeren, zal dan ook uitgaan naar deze plekken.

Gemeenten hebben zoals u weet door hun zorgplicht een belangrijke rol in het schoon houden van de leefomgeving. Er zal echter ook meer aandacht moeten komen voor de preventieve kant, zodat het zwerfafvalprobleem bij de wortel aangepakt wordt. Het bedrijfsleven speelt hierbij een belangrijke rol.

Stand van zaken afspraken kunststof uit raamovereenkomst verpakkingen

2009 stond in het teken van de start van de inzameling van kunststofafval. De inzameling verloopt voorspoedig: 400 gemeenten zijn gestart met het scheiden van kunststofafval, 28 gemeenten starten binnenkort. Twee gemeenten hebben ervoor gekozen voorlopig kunststofafval niet gescheiden in te zamelen. Zij wachten op de ontwikkelingen bij nascheiding. De meeste gemeenten zamelen de afvalstroom gescheiden in. 55 Gemeenten in voornamelijk Friesland en Groningen hebben gekozen voor nascheiding. In totaal is in 2009 ca 20.000 ton kunststofafval ingezameld. Verwacht wordt dat in 2010 ca 80.000 ton wordt ingezameld. Uit de monitoringsrapportage die door het verpakkend bedrijfsleven nog zal worden opgesteld zal blijken of in 2009 aan hun hergebruikdoelstellingen wordt voldaan.

In Nederland zijn sinds 1 mei 2009 twee nascheidingsinstallaties operationeel. In september 2008 heeft de VNG met het verpakkend bedrijfsleven voorlopige vergoedingen voor nascheiding afgesproken. Tevens is afgesproken dat de definitieve vergoedingen zouden worden vastgesteld op basis van een kostenonderzoek. Het kostenonderzoek dat KPMG hiervoor uitvoert, is begin 2009 gestart en bevindt zich in de afrondingsfase. De laatste proeven zullen binnenkort plaatsvinden. Gelet op het feit dat de installaties al bijna een jaar operationeel zijn streeft de VNG erna in april 2010 met het verpakkend bedrijfsleven overeenstemming bereiken over de definitieve vergoedingen voor nascheiding. Zodra overeenstemming over de vergoeding is bereikt, zal de VNG u informeren.

Op uw verzoek is vorig jaar ook afgesproken dat uitbreiding van de bestaande nascheidingsinstallaties kan plaatsvinden zodra uit een evaluatiestudie blijkt dat de kosten en milieuprestatie van bron- en nascheiding gelijkwaardig zijn. Inmiddels hebben diverse gemeenten (bijvoorbeeld in Limburg en Drenthe) aangegeven dat zij mogelijk hun huidige brongescheiden inzameling willen vervangen door nascheiding. Het is belangrijk dat op korte termijn duidelijk wordt wat de kosten en baten zijn van beide systemen, zodat gemeenten hun keuze weloverwogen en op basis van onderzoek kunnen maken. De opdracht voor de evaluatiestudie wordt daarom binnenkort verleend. Wij verwachten dat de studie deze zomer wordt afgerond.

Evaluatie besluit beheer verpakkingen en papier en karton

De afspraken uit de raamovereenkomst lopen in 2012 af. Dit is voor ons aanleiding om nu al voorbereidingen te treffen voor de invulling van productenverantwoordelijk na 2012. In Nederland zijn er op dit moment tien verschillende regelingen als het gaat om de implementatie van deze richtlijn (Besluit Beheer Verpakkingen Papier en Karton, batterijen, elektrische en elektronische apparatuur, restafval etc.). Elk van de regelingen kent een eigen bepaling over waar die verantwoordelijkheid in de betreffende keten van de afvalstroom begint en dus ook de kosten voor de producenten (bedrijfsleven/consument). Daarnaast is in de Wet Milieubeheer vastgesteld dat gemeenten zorgen voor de inzameling van huishoudelijk afval (artikel 10.21 Wet Milieubeheer). Aan deze zorgplicht zijn kosten verbonden die worden doorberekend via de afvalstoffenheffing. Financieel kent het afvaldossier dus ook verschillende systemen, landelijke en lokaal (verpakkingenbelasting, afvalstoffenheffing, statiegeld, VROM subsidies, verwijderingsbijdrage, afvalfonds etc.), die niet duidelijk op elkaar zijn afgestemd. Al deze regels leiden tot onduidelijk als het gaat om de verhouding tussen producentenverantwoordelijkheid, de gemeentelijke zorgplicht en de systeemverantwoordelijkheid van het ministerie van VROM en tot vertraging bij de uitvoering van de afspraken.

Bij het benoemen van verbeteropties zijn voor ons de volgende uitgangspunten leidend:

1. Een transparant wettelijk systeem voor de gehele keten met een duidelijk toedeling van de verantwoordelijkheden van producenten, gemeenten en het ministerie van VROM en waarbij het uitgangspunt van 100% producentenverantwoordelijkheid wordt gehanteerd.
2. Eenduidige standpunt over de invulling van het principe "de vervuiler betaalt". Wie is deze vervuiler (de producent van het afval, de consument of de burger): kortom wie is verantwoordelijk voor het betalen van de kosten. Dit geldt ook voor zwerfafval.
3. Een transparant en eenduidig financieel systeem over de wijze van financiering met lage administratieve lasten en duidelijk inzicht in wat publiek geld is en wat privaat geld.

Eerste wijziging LAP

De eerste wijziging van het Landelijk Afvalbeheerplan is op 24 februari 2010 gepubliceerd. Door deze wijziging krijgt een aantal afvalverbrandingsinstallaties (AVI's) de zogeheten R1 status. Dat wil zeggen dat deze installaties niet langer worden beschouwd als installaties voor het verwijderen van afval, maar als installaties voor het nuttig toepassen van afval. Het gevolg hiervan is dat afvalstromen waarvoor in het LAP "nuttige toepassing" als minimumstandaard is opgenomen voortaan in deze installaties verbrand mogen worden. Een deel van deze stromen is echter in principe geschikt voor hoogwaardiger vormen van hergebruik of nuttige toepassing dan behandeling in een afvalverbrandingsinstallatie. Dit betreft bijvoorbeeld:

- Gescheiden ingezameld groenafval (sectorplan 8)
- Kunststoffractie van papier- of kunststofgeïsoleerde kabels (sectorplan 14)
- Gemengde fracties uit bewerken van BSA (sectorplan 28)
- A- en B-hout (sectorplan 36)
- Kunststof en houten verpakkingsafval waarvoor materiaalhergebruik niet mogelijk is (sectorplan 41)

De wijziging van het LAP leidt ertoe dat de inhoud van het begrip "nuttige toepassing" wordt uitgehold. Immers, de milieuprestatie van afvalverbrandingsinstallaties met een R1 status is niet gelijkwaardig met die van de installaties die voorheen onder het begrip nuttige toepassing vielen, zoals bijvoorbeeld installaties voor de energieopwekking uit biomassa.

De milieuhygiënische inhoud van het begrip “nuttige toepassing” wordt hierdoor naar beneden bijgesteld. Zeker gelet op de eerdere discussies in de Tweede Kamer, waarbij de minister steeds heeft aangegeven te zullen sturen op de minimumstandaard, is het een slecht signaal om de materiële inhoud van het begrip minimumstandaard vervolgens te verlagen.

Het ministerie van VROM erkent dat de voorgenomen wijziging leidt tot deze onbedoelde gevolgen en is voornemens deze gevolgen zoveel mogelijk te voorkomen. Wij vragen u als Kamer hierop toe te zien en zien met belangstelling de verdere uitwerking tegemoet.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'S.E. Korthuis', written over a horizontal line.

Mevrouw mr. S.E. Korthuis
lid directieraad